

<p>ПРО ЦЕРТ КОНТРОЛА И СЕРТИФИКАЦИЈА Бр. на докт: 4.1.4 В: 02.03.2015</p>	<p>Собирање на самоникнати видови Вид на документ: Пол Изготвил: Љубица Тимова/Проверил: Горан Колев</p>	<p>1/5</p>
---	--	------------

Сертификација на операции за собирање на органски самоникнати видови

1	Цели	Дефинирање на условите, според кои операциите за собирање на самоникнати видови може да се сертифицираат како “органски” во согласност со Законот за органско земјоделско производство на РМ.
2	Нормативна рамка	Според ЗОЗП на РМ , Член 18, и од Правилникот за формата и содржината на потврдата, начинот на нејзино издавање, како и постапка за складирање на органски производи (член 2 и 3). <i>„субјектот поседува потврда дека регионите во период не пократок од три години пред вршењето на собирањето не биле третирани со средства кои не се дозволени за употреба во органското земјоделско производство”</i>
3	Услови, објаснувања	<ul style="list-style-type: none"> ○ Самоникнати или природни: растенија и печурки кои растат спонтано на земјоделско земјиште (споредна флора и печурки) и за кои не се водело сметка (плевене, пресадување, итн.) може да се смета за “диви” или “природна” и на тој начин, собирање на самоникнати видови. Во следните случаи, (пре)садените растенија може да се сметаат за “диви”. Шумските или други дрвја засадени на заедничка земја или покрај патишта (за подетални информации, види 5.1.4 подолу), кои главно се засадени за други цели (на пример, за граѓа, за заштита од ветер), додека собраниот дел е нуспроизвод (на пример, <i>Betula</i> или <i>Tilia</i> или <i>Eucalyptus leaves</i>), и дрвја посадени на обработливо земјиште кое припаѓа на собирачите. ○ Типично собирање на самоникнати видови на растенија, кои се пресадени во нивното типично “природно” живеалиште, без понатамошна култивација, за да собирањето се направи поодржливо. Ова е веќе направено од повеќето сериозни одговорни организации за собирање на самоникнати видови и ПРО ЦЕРТ КОНТРОЛА И СЕРТИФИКАЦИЈА ги подржува ваквите иницијативи. <p>Примери кои не може да се сметаат за самоникнати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Овоштарници со низок процент на вложен труд ○ Орев собран во фармерски градини. <ul style="list-style-type: none"> ● Ние ги користиме термините "собирање на самоникнати видови", "берење на самоникнати видови", и "собирање на недрвни шумски производи" како синоними.
4	Политика	
4.1		Области кои може (не може) да бидат сертифицирани
4.1.1	Собирање од обработливо земјиште	<ul style="list-style-type: none"> ● Во случај, производите собрани од обработливо земјиште да може да се сметаат за самоникнати видови (види 4), мора да се осигура дека ниту едно ѓубриво или хемикалија за производство на растенија, кои не се дозволени во органското земјоделство, биле користени на односната парцела во текот на последните 3 години. Ова може да е очигледно во случај на оддалечени рурални области, каде фармерите немаат средства да купат такви производи. Во ливадите со високо ниво на биодиверзитет, богата популација на мешунки и ниска продуктивност, јасно е дека не се користени азотни ѓубрива или хербициди. Сепак, треба да се има предвид, дека дури и во таквите одалечени области, фармерите често користат пестициди на одредена жетва (на пример, компири, зеленчук, овошје). ● Ако одвојувањето на самоникнатите видови од органски (или со низок процент на вложен труд) и обично управуваните парцели, не може да се обезбеди, односниот производ нема да може да се сертифицира. Ова е на пример често случај со типичен плевел кој може да се собира од посеви (како <i>Fumaria officinalis</i>, <i>Viola tricolor</i> или <i>Equisetum arvense</i>, под европски услови) или од ливади и пасишта (како <i>Taraxacum officinalis</i>).
4.1.2	Собирање близу до обработливо	<ul style="list-style-type: none"> ● Сертифицираните органски самоникнати видови не смеат да се собираат од границите на полињата на конвенционалните посеви, каде се применуваат пестициди. Ова се

	земјиште	применува на пример, за ограда од грмушки покрај полиња (<i>Rosa canina</i> , <i>Prunus spinosus</i> , итн.). Како општо правило, оддалеченоста од најмалку 20 метри меѓу овој вид на посев и местата за собирање мора да се одржува. 50 метри треба да се земе во случај на овоштарници, каде се применуваат прскалки со висок притисок. Оваа оддалеченост е различна, зависно од интензитетот на прскалката, главниот правец на ветерот и опремата која се користи.												
4.1.3	Шумски области	<ul style="list-style-type: none"> Собирањето може да се одвива во шумски области, каде не се применети шумски пестициди и хербициди во текот на последните три години. Во случај на некое шумско земјиште во рамките на областа за собирање има извршено такви третирања, операторот мора да воспостави систем за да го исклучи собирањето во тие места. Обично, овој систем се состои од исклучување на откуп од сите пунктови на 10 км од третирана област (во региони каде собирачите немаат автомобили) или 20км од третираната област (каде некој од собирачите има автомобили). Во случај кога на собирачите им се плаќаат повисоки цени за сертифицирани производи, овие оддалечувања мора да бидат значајно поголеми. 												
4.1.4	Загадени области	<ul style="list-style-type: none"> Сертифицираните самоникнати видови не смеат да се собираат од региони со високо општо ниво на загадување на животната средина, во близина на индустрија, собраќај, рудници или нуклеарни објекти. Ова најчесто може да го процени контролор преку географската лоцираност на областа за собирање, но може во некои случаи да бара и дополнително истражување како на пример, на остатоци од тешки метали, POP (како на пример. DDT или PCB) или степен на радијација на примероци од почви и/или печурки. Одредени области може да бидат исклучени од сертификација заради овие причини. Како општо правило, органските производи не смеат да се собираат: <ul style="list-style-type: none"> Во урбаните области. Близу до патишта, согласно следнава табела: <table border="1" data-bbox="427 1265 1326 1408"> <tr> <td>Возила на 5 минути</td> <td>< 3</td> <td>3 – 15</td> <td>16 – 50</td> <td>51 – 100</td> <td>> 100</td> </tr> <tr> <td>Да се одржи растојание (m)</td> <td>5</td> <td>25</td> <td>50</td> <td>100</td> <td>200</td> </tr> </table> Покрај прашливи патишта: ако прашината е видлива на растенијата. <ul style="list-style-type: none"> Во круг од 5км околу индустриски центри и рудници кои го загадуваат воздухот. Во круг од 50км околу нуклеарните објекти. 20метри од железници. Од 20 до 100 метри од депонии за фрлање на отпад, зависно од големината на депонијата. За области, кои биле погодени од нуклеарна радиоактивност, ние ги утврдиме следниве правила: Самоникнатите видови може само да се продаваат како органски, доколку нивната акумулирана радиоактивност за Cs 134 + Cs 137 останува под 370 Bq/kg, кој е максимум воспоставен со Регулативата (ЕС) 616 / 2000 за бебешка храна (спротивно на 600 Bq/kg за намирници генерално). Во случај на операции кои понекогаш или често достигнуваат ниво блиско до горенаведените граници, органските услови треба да бидат потврдени. ПРО ЦЕРТ КОНТРОЛА И СЕРТИФИКАЦИЈА може да земе примероци за проверка. Ова правило се применува особено за тие региони, кои биле погодени од несреќата во Чернобил, 1986. 	Возила на 5 минути	< 3	3 – 15	16 – 50	51 – 100	> 100	Да се одржи растојание (m)	5	25	50	100	200
Возила на 5 минути	< 3	3 – 15	16 – 50	51 – 100	> 100									
Да се одржи растојание (m)	5	25	50	100	200									
4.2	Одржливост, заштита на природата													

<p>4.2.1</p>	<p>Одржливост</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Сите оператори кои работат со потенцијално “критични” видови во однос на одржливоста мора да направат некаква проценка на издашноста на регионите, за да се утврдат максималните количини за собирање. Методите и резултатите од оваа проценка мора да бидат документирани. Локалните компании често се сметаат дека постои понизок ризик за преголемо собирање во споредба со сертифициаторите. Во случај на несогласност, ПРО ЦЕРТ КОНТРОЛА И СЕРТИФИКАЦИЈА дефинира, за кои видови е потребна проценката на ризици. • Во некои случаи, може да бара подетално истражувањето или проценка на максималното количество кое може да се собере. Мора да се земе предвид на пример, дека не само вегетативната туку исто така и репродукцијата на растенијата и печурките, за да се осигура степенот на меѓувидов биодиверзитет кој е потребен за преживување на видовите. Проценката од страна на локални научни установи е од голема помош во овие случаи, но може понекогаш да се побара и проверката преку интернационални експерти. • Точна ботаничка идентификација е ЗАДОЛЖИТЕЛНА за одржливоста на видовите. Позади секое погрешно идентификувано растение (кое според името може да е многу често), можеби постои вид, кој во суштина е загрозен. Позади името <i>Thymus serpyllum</i> или <i>Thymus spp.</i>, можеби постои некој група на подвидови, од кои некој може да е ендемичен и ранлив. ПРО ЦЕРТ КОНТРОЛА И СЕРТИФИКАЦИЈА обично нема да ги сертифицира бербите на самоникнати видови, кои јасно не се идентификувани од страна на надлежни лица – освен во случаи, каде постои доказ, дека дури целата класа не вклучува ниту еден заштитен или загрозен вид во регионот. • Правилата за добра пракса на собирање (GCP, види 5.3) мора да вклучува јасни упатства кои се однесуваат на одржливоста на собирањето и заштита на природата. За секој вид, максималните количини за берба и техниките за одржлива берба мора да бидат дефинирани со овие правила. Особено за заштитени или загрозени видови, овие правила мора да бидат многу детални. • Како генерално правило, не повеќе од: <ul style="list-style-type: none"> o 60% од цвеќињата и листовите o 70% од овошјето o 5% од корењата или кората од дрвјата во односниот регион може да бидат собрани. Ова се однесува само на регионот како таков, но исто така на секое место за собирање. На пример, мора да се води сметка дека не се собрани повеќе од 60% од цвеќињата на одредено место, кога популациите на инсекти во текот на одреден период од годината се потпира на еден вид (на пример, <i>Sambucus</i>). • За некои растенија кои се сметаат како “еколошки плевел”, процентот може да биде поголем. Ова е особено случај со неофити (егзотични видови), но исто така и за домашни видови, чија популација е во насока на проширување како резултат на човечката интервенција (e.g. <i>Urtica dioica</i> во европски контекст). • Растенијата или печурките кои се споменати во националните или интернационалните листи како загрозени видови во одреден регион не смеат воопшто да се собираат – освен ако организациите за берба имаат утврдено систем кој уверливо ја осигурува одржливоста (кој во многу случаи значи пресадување на собраните видови). • Во случај операторот да не може да обезбеди доволно докази за одржливост на бербата, ПРО ЦЕРТ КОНТРОЛА И СЕРТИФИКАЦИЈА може да ја редуцира количината на растенија која ќе се сертифицира, или дури и да исклучи одредени видови од сертификацијата. • Собирачите не смеат да користат алати за собирање на боровинки, и слични видови диво овошје на начин кој ги оштетува билките. Колку што е можно, собирањето мора да биде ограничена на дел од растението, кое навистина се собира (без сечење на главни гранки за собирање на цвеќиња <i>Tilia</i> (лупа), да не се уништуваат борови дрва (смрека)
<p>4.2.2</p>	<p>Штета за животната средина</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Собирачите не смеат да оставаат неоргански отпадоци во областите за собирање. • Имателот на сертификатот е одговорен за тоа дека собирачите не придонесуваат за појава на шумските пожари и други видови на штета врз животната средина. Мора да се

обезбеди чувствителните видови на животни да не се вознемируваат особено во текот на нивните периоди за парење на пример, преку претерана и долготрајна бучава.

4.3	Обука и постапки за контрола	
4.3.1	Правила за правилно собирање и обука	<ul style="list-style-type: none">Операторот мора да утврди јасни правила на практика за правилно собирање, кои ги содржат сите релевантни точки на презентираниот документ, со фокусирање на прашањата кои се навистина значајни според постоечките локални околности. Обично, треба да се утврдат посебни правила за секој вид.Овие правила мора да бидат напишани на начин кој ќе биде разбирлив за собирачите и треба да им се предадат на секој од нив.Собирачите мора да добијат практична обука.Групаите на собирачи треба да бидат дефинирани во листа со најмалку презимињата на фамилиите. Обуката мора да биде документирана и да вклучува датум, детали за содржината и учесниците.
4.3.2	Внатрешна контрола	<ul style="list-style-type: none">Собирачите често:<ul style="list-style-type: none">Не се со директна корист од сертификацијатаСамо се во лабава врска со компанијата која ги купува производитеИмаат само низок степен на познавање на правилата на GCP. <p>Заради овие причини, најчесто не можеме да претпоставиме дали тие ги следат утврдените правила, и мора да има построга контрола во споредба со агростопанството или единиците за преработка.</p> <ul style="list-style-type: none">Бидејќи надворешните инспекции во најмногу случаи се одвиваат само еднаш годишно, сертифицираниот оператор мора да води сметка за постојана супервизија над собирачите.<ul style="list-style-type: none">Најлесниот начин да се обезбеди ова, е собирање во групи, кои се директно организирани и придружувани од одговорната компанија.Инаку, едно или повеќе лица во името на операторот мора редовно да ги посетуваат собирачите на терен, да го контролираат исполнувањето на GCP, и стандардите утврдени со оваа политика. Овие посети мора да бидат документираны во едноставни формулари (види Извештај од внатрешната контрола за самоникнати видови). Фреквентноста на овие посети ќе се утврдува од случај во случај, зависно од видовите кои се собираат, типот на пределот и степенот на обука на собирачите.
4.3.3	Надворешна контрола на областите каде се врши собирање	<ul style="list-style-type: none">Контролорите на ПРО ЦЕРТ КОНТРОЛА И СЕРТИФИКАЦИЈА мора да посетат одреден број на места за собирање, според следнава шема: $y = r * \sqrt{x}$<p>(y = местото за собирање кој го посетил нашиот контролор, r = фактор на ризик, x = вкупен број на места на собирање).</p>Минимален број на собирни места кои треба да бидат посетени е 5.Ризичниот фактор “r” варира од 1 до 4, зависно од:<ul style="list-style-type: none">Број на видови кои се собираат, особено “критични” видови во услови на одржлива употребаОбука на собирачитеВид на пределКвалитет на документацијатаКвалитет на системот за внатрешна контролаИзвори на загадување

Примери:

Критични видови	Обука на собирачите	Вид на предел	Записи	Систем за внатрешна контрола	Извори на загадување	Ризик фактор	Вкупен број на места за собирање			
							5	10	20	50
							Места што треба да се посетат			
Многу	Малку	Многу земјоделско земјиште	Малку	Малку	Многу	4	5	10	20	28
Многу	Средно	Малку земјоделско земјиште	Малку	Средно	Многу	3	5	10	13	21
Неколку	Разумно	Малку земјоделско земјиште	Разумно	Разумно	Многу	2	5	6	9	14
Неколку	Добро	Шума	Добро	Добро	Неколку	1	5	5	5	7

- Свесни сме дека дефиницијата за “место на собирање” може да биде предмет на дискусија, со оглед на тоа што во некои случаи, местото за собирање може да биде јасно дефинирана област за само неколку стотици квадратни метри, додека во случај на собирање на зрнести производи во големи шумски области, “место на собирање” може да има големина од неколку квадратни километри, или во други ситуации, само едно растение може да се одгледува раштркано на голема, разнолика област. Сепак, ние веруваме дека треба да оставиме контролорот да одлучи за избор на место кое географски и еколошки ја отсликува околината.

4.3.4	Надворешна контрола на сите точки за продажба	<ul style="list-style-type: none"> • Генерално, сите точки треба да бидат предмет на надворешна контрола. • Само кога станува збор за многу големи проекти, со голем број на места за продажба на големо, контролорот може да одбере број на типични продавачи, следејќи ја истат шема опишана во 5.3 Ризик фактор за продавачите на големо се: <ul style="list-style-type: none"> ○ Квалитет на документирање, означување, следливост ○ Ризик од загадување по бербата ○ Ризик од мешање по бербата.
--------------	--	---

4.4	Документирање	<ul style="list-style-type: none"> • Во однос на мапите и другата документација, видете го нашиот Стандардна програма за контрола на собирање на самоникнати видови
------------	----------------------	--

5	Поврзани документи	<p>3.2.3 Кратки информации за собирање на самоникнати видови</p> <p>4.3.3 Менаџмент план за собирање на самоникнати видови</p> <p>4.3.3.1 Извештај за внатрешна контрола на собирање на самоникнати видови</p> <p>4.4.3 Стандардна програма за контрола на собирање на самоникнати видови</p>
----------	---------------------------	---